

## درآمدی بر مفهوم هویت در رویکرد بازآفرینی بافت های فرسوده ارزشمند شهری

معصومه برقچی<sup>۱\*</sup>، احمد عباس پور امیری<sup>۲</sup>

۱- استادیار دانشکده هنر و معماری اسلامی دانشگاه بین المللی امام رضا (ع)، مشهد، ایران ([m\\_barghchi@yahoo.com](mailto:m_barghchi@yahoo.com))

۲- کارشناسی ارشد طراحی شهری دانشکده هنر و معماری اسلامی دانشگاه بین المللی امام رضا (ع)، مشهد، ایران

([amiriahmad57@gmail.com](mailto:amiriahmad57@gmail.com))

:

### چکیده

رابطه بین معماری و بازآفرینی رابطه ایست فرهنگی که معیار و ویژگی هایش در دانش های مردم شناسی، جامعه شناسی، معماری، شهرسازی، تاریخ نگاری، باستان شناسی و ادبیات اقوام باز یافته می شود. بافت های تاریخی و قدیمی با مشکلات و موانع ساختاری و عملکردی خاصی در ابعاد مختلف مواجه می باشد. اجرای ناموفق طرح های بهسازی و نوسازی شهری باعث توجه به پدیده جدیدی به نام بازآفرینی شهری شده است و در این مسیر، گذاری را از حوزه توجه صرف به کالبد، به عرصه تاکید بر ملاحظات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و هنری داشته است. لزوم توجه به هویت در سطح سکونتگاه های انسانی را می توان در ناسامانی های هویتی امروز که تهدیدی برای بقا و پایداری محیط مصنوع است، یافت. در این پژوهش با نگاهی هویت محور، به بررسی اصول بازآفرینی شهری پرداخته و با جستجو در آثار صاحب نظران و متفکران امر شهرسازی، دریافته می شود که احترام و حفظ ارزش های تاریخی و فرهنگی و همچنین حفظ و ارتقای ارزش های روز، معیارهای تغییر بافت فرسوده ارزشمند در بازآفرینش شهری می باشد. خصوصیات مکان در بافت های تاریخی که ما را به سوی درک هویت مکان رهنمون می سازد به صورت سیما و چشم انداز، نظم فضایی، رویداد، هویت فردی، خاطره، جهت گیری و یگانه پنداری قابل تفکیک بوده و دلبستگی به مکان، تعهد به مکان های تاریخی و مشارکت اجتماعی در مکان های تاریخی از مولفه های ارتقا دهنده ی هویت در رویکرد بازآفرینی بافت های تاریخی می باشند.

**واژه های کلیدی:** هویت، بافت فرسوده ارزشمند، بازآفرینی شهری.

### ۱- مقدمه

بین ساختن یک بنا و مداخله در وضع آن در زمانهای دورتر رابطه ای محسوس و قابل ارزیابی و سنجش دقیق وجود دارد، رابطه بین معماری و باززنده سازی رابطه ایست فرهنگی که معیارها و ویژگی هایش در دانش های مردم شناسی، جامعه شناسی، معماری-شهرسازی، تاریخ نگاری، باستان شناسی و ادبیات اقوام باز یافته می شود (فلامکی، ۱۳۵۶: ۷). مناظر سنتی به دلیل رشد ارگانیک خود نمایانگر وحدتی متکامل از دوره های مختلف تاریخی بوده اند. چنان که امروزه، وحدت و پیوستگی مناظر شهری از منابع مهم در خور مطالعه در دانش مدیریت پایدار تلقی می گردند. زیرا لایه های مختلف تاریخی، نشانگر فعالیت های انسان و ارتباط های او با طبیعت پیرامونش است که تماما بر چهره این مناظر نگاشته شده است (منصوری، ۱۳۸۲). مناظر سنتی در تحولات خود، دارای عقل و الهام بوده که هم از جهت فراهم آوردن زمینه ای مناسب برای ساخت بهتر مناظر نو و هم مبنایی شناخته شدن آنها برای مرمت ، اهمیت دارند (Lowental, 1997). بافت های تاریخی و قدیمی با